

Ahıska Türkleri Heyeti Avrupa Konseyi'nde

Yunus ZEYREK

Ahıska Türklerini temsil eden bir hey'et, vatan dönüş süreciyle ilgili görüşmeler yapmak üzere Strazburg'a gitti. Merkezi Ankara'da bulunan Dünya Ahıska Türkleri Birliği (DATÜB) tarafından organize edilen seyahate, söz konusu Birlik'in Başkanı Ziyadin İsmihanoğlu Kasanov, Yönetim Kurulu Üyeleri Namık Muradov, Ayfer Aksu ile Bizim Ahıska Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Yunus Zeyrek ve Yayın Kurulu Üyesi Prof. Dr. İlyas Doğan katıldılar.

22 Haziranda Strazburg'a giden hey'et, 23 Haziranda Avrupa Konseyi yetkilileriyle görüşmelere başladı. TBMM-Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Türk Delegasyonu Başkanı Antalya Milletvekili Mevlüt Çavuşoğlu'nun aktif desteği ile yapılan görüşmeler çok verimli geçti. Hey'et önce, **Göç ve Mülteciler Komisyonu Üyesi Litvanyalı Milletvekili Boriss Cilevics**'i ziyaret etti.

2007 yılında İstanbul'da yapılan Ahıska Türkleri Vatan Dönüş Konferansı'na da katılmış olan Cilevics, bu görüşmede şunları söyledi:

"Yıllardan beri insan hakları konusuyla yakından meşgul olmaktadır. Ahıska Türkleri meselesiyle de

yakından ilgilendim. Bu hususta son on yılın özeti şudur: 1999'da Gürcistan'ın Avrupa Konseyi'ne girebilmesi için Ahıska Türkleri meselesi şart olarak ortaya konulmuştu. Gürcistan bu şartı kabul etti. Bu konuda yapılan çalışmalarını takip eden bir de komite var. Bu komite, yapılan çalışmalarını denetlemektedir. Gürcistan'ın durumu biraz karışık. Bundan dolayı bu meseleyi daha yakından izlemeleri gerekir. Bu konu aynı zamanda göç işleriyle de ilgilidir. Bu hususlarla ilgili raporlar hazırlandı. O zamanlar Krasnodar'da insan haklarıyla ilgili hayli problem vardı. İsviçreli Raportör arkadaşım Mangold da bu konuyla yakından ilgilenmektedir. Krasnodar'da yaşanan ağır şartlar, Ahıska Türkleri meselesini daha da öne çıkardı. Burada yaşayanların bir kısmı ABD'ye gitti; 8.000'i Krasnodar'dan, 6.000'i de başka yerlerden olmak üzere 14.000 kişi... Tabii ki bununla mesele çözülmedi, ama orada daha küçük bir grup kaldı. Mülteciler Komisyonu, o bölgeyle ilgili düzenli raporlar hazırlamaktadır. Bu meseleyle ilgili olarak defalarca Gürcistan'a gittim, Gürcü yetkililerle konuyu görüştüm. Hatta Gürcistan'a dönmüş bazı Ahıskalılarla ve sivil

Ahıska Heyeti, Mevlüt Çavuşoğlu ile istişarede.

toplum kuruluşu temsilcileriyle, bu arada Marat Baratashvili ile de görüştüm. Bu tür ziyaretler ve görüşmeler devam etmektedir. Geçenlerde son Gürcistan seyahatimde Ahıskalılar ve diğer yerinden edilmişlerle ilgili raporu gördük. Gürcü gazetecilerin soruları sadece Ahıska Türkleriyle ilgiliydi! Şoven siyasetçiler klişe fikirleri ve dedikoduları yayarak halkı kışkırtıyorlar. Bu kışkırtmalar, Gürcistan'ın verdiği sözleri yerine getirmesine mani oluyor. Gürcistan, bir buçuk sene önce dönüş kanununu çıkardı. Bu kanunun birçok eksikliği var. Burada en büyük problem, dönüş için müracaatların bir yılla sınırlandırılmasıdır. Bu süre altı ay uzatıldı. Daha da uzatılması için buradaki Gürcü parlamenterlerle görüşüyoruz. Eski Sovyet Birliği ülkelerinde böyledir, kanun var fakat birçok da engeli var! Gürcistan, geçen yılki Rus savaşından sonra, 'Özür dilemez, daha büyük meselemiz var!' diyorlar."

Heyet Başkanı Ziyatdin Kasanov, "Bizim halkımızın oraya dönüşü hayat getirecektir. Nitekim geçen gün Gürcistan'da bunları açık açık konuştuk. Biz, müracaat süresinin uzatılması ve bir de çifte pasaport uygulamasının başlatılmasını istiyoruz." dedi.

Cilevics, bunun üzerine, "Kırımlılar konusunda da aynı problemi yaşadık. Çifte vatandaşlık işi kolay değildir. Bunun için ilgili ülkeler arasında öyle bir anlaşma gereklidir." şeklinde cevap verdi.

Ahıska hey'eti ikinci olarak **Konsey'in Gürcistan Raportörü Macaristanlı Milletvekili Dr. Matyas Eörsi** ile görüştü. Bu görüşmede **Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Denetim Komitesi Başkanı Ukraynalı Milletvekili Serhiy Holovaty** de bulundu. Hey'et Başkanı Kasanov, konuyu kısaca açıkladı. Bunun üzerine söz alan Dr. Eörsi şunları söyledi:

"Uzun zaman önce Ahıskalılarla görüşmüştük. Doğrusu onların düzenli bir sivil toplum teşkilâtı var mı, emin değilim! Şimdi sizin temsil ettiğiniz teşkilât nasıl teşkil edildi, gerçek bir kuruluş mudur?" diye sordu.

Corien Jonker

Heyet Başkanı Kasanov, Dünya Ahıskalılar Birliği'nin bütün ülkelerde yaşayan Ahıskalıların delegelerinin iştirakiyle teşekkül ettiğini ifade etti.

Bunun üzerine Dr. Eörsi şunları söyledi:

"Meseleye dışarıdan bakan biri olarak konuşuyorum. Ahıska Türkleri meselesi, Gürcistan'ın bağımsız olmasından sonra hep gündemde oldu. Gürcistan, Avrupa Konseyi'ne girerken bu şartı kabul etti. Bence dönmek isteyenler vatanına dönebilmeli. Doğrusu bundan önceki dönemde, Şevardnadze zamanında konuyla ilgili hiçbir şey yapılmadı. Gürcistan'da çok şoven bir milletvekili vardı, bu konunun çok aleyhindeydi. Gamsahurdia da öyleydi. Saakaşvili çok

söz verdi fakat yerine getirmedi. Bu hususta bazı problemler var: Ahıska Türkleri, kendi memleketlerine dönmek istiyorlar; bu çok zor. Orada yaşayan Gürcüler kovulamaz ki... Hukukî olmaz. Aradan çok zaman geçti. Bir başka husus, Ahıska Türkleri Gürcüce bilmiyorlar. Bu sebeple entegrasyon problemi ortaya çıkıyor. Bu, olumsuz bir durum. En büyük mesele, Avrupa Konseyi'nin ne yapabileceği. Son iki yıl, Gürcistan'da savaş haberleriyle geçti. Dolayısıyla siyasî gündemde Ahıska Türkleri yok, Rus savaşı var. Gürcistan Hükümeti, dönmeye ilgili bir kanun çıkardı. Bu bir şartın sonucuydu. Kanunun detayına girmek istemiyorum. Sonuca bakacağız. Biliyorsunuz Gürcistan'da şimdi Saakaşvili'nin yıkılması gündemde! Ahıska Türkleri hâlâ gündemde değil! Gürcistan'da durum sakinleşince bu durumu gündeme getirirsek daha iyi sonuç alabiliriz diye düşünüyorum."

Söz alan Hey'et Başkanı Kasanov şunları söyledi:

"Biz Gürcistan'a gittik, durumu yerinde gördük. Bizim amacımız Ahıska'yı Türkleştirmek ve orada otonomi kurmak değil. Halkımızdan Gürcülere zarar gelmeyecektir. Biz boş arazilerin Ahıska Türklerinin iskânına açılmasını istiyoruz. Tabii ki Gürcüce

Heyet, Gürcü diplomatlarla.

bir problem. Müracaat evrakı tamamen Gürcüce. Rusça olsa daha iyi olur. Büyükler Rusça biliyor. Çocuklar da zaten Gürcü okullarına gider, zamanla dil meselesi ortadan kalkar. Bizim Gürcülere zararımız olmaz, faydamız olur.”

Dr. Eörsi, son olarak şunları ifade etti: “Biz zaten dost olduğunuzu düşünüyoruz. Gürcistan’a her gidişimde onlarla bu konuyu konuştum. Dönüş sürecinde yaşanan zorlukları bize bildiriniz, yardımcı olalım. Gürcistan’da ofis açmanız iyi olmuş. Oradaki yetkililerle görüşmenin faydası olur. Bu çatışma ortamı sona ersin, size söz veriyorum, onlara bu mecburiyeti tekrar tekrar hatırlatacağım. Şimdi Gürcü politikacıları çok meşgul, siyasî durum karışık. Müracaat süresi şimdi uzatılmazsa da ekimde yapacağımız görüşmelerde gündeme getiririz.”

Ahıska Türkleri hey’eti üçüncü olarak **Avrupa Konseyi Göç Komisyonu Başkanı Hollandalı Bayan Corien Jonker**’le bir araya geldi. Çok olumlu bir havada geçen bu görüşmede, hey’et başkanı meseleyi kısaca anlattı; müracaat süresinin uzatılması ve döneceklere maddî yardım hususunu dile getirdi. Bayan Jonker, “Geçen sene Gürcistan’a gittim. Meseleyi anlıyorum. Neler yapabiliriz, düşünüyorum. Müracaat süresinin uzatılması için Gürcistan’a baskı yapabilir miyiz, ona bakacağız.” dedi.

AK Türk Delegasyonu Başkanı Mevlüt Çavuşoğlu, “Daha önceki uzatmada AK Genel Sekreteri Terry

Davis Gürcistan’a mektup yazmıştı!” deyince Bayan Jonker, “Biz de yazalım. Bunu en kısa zamanda yapmamız lâzım. Sayın Davis’in mektuplarının kopyalarını görelim, biz de o şekilde yazalım.” dedi.

Hey’et, burada Gürcistan temsilcileriyle de bir araya geldi. Ahıska Türklerinin dönüş meselesi, **Gürcistan’ın Avrupa Konseyi nezdindeki Büyükelçisi Zurab Tsciaberashvili** ve **Avrupa Konseyi Gürcistan Parlamenterler Grubu Başkanı Petre Tsiskarishvili** ile de müzakere edildi. Gürcüler, “Kannun çıktı. Az kişi müracaat etti. Müracaat süresi bir defa uzatıldı. Ahıskalılar organize bir şekilde kendi kararlarını vermelidirler. Devamlı uzatma olmaz. Biliyorsunuz bizim de birçok problemimiz var. Birbirimizi anlamalıyız.” şeklinde konuştular.

Birinci gün görüşmeleri bu şekilde tamamlandı.

Strazburg’a giden hey’etin ikinci görüşmeleri de olumlu bir havada cereyan etti. Hey’et, Avrupa Konseyi’ndeki Türk delegasyonu bürosunda **Birleşmiş Milletler Teşkilatı Göç ve Mülteciler Komisyonu (UNHCR) AK Temsilcisi Olivier G. Beer** ile bir araya geldi. Burada da hey’et başkanı Kasanov, Gürcistan’a gelmiş olan Ahıskalıların zor durumda olduklarından bahisle bunların acilen yardıma ihtiyaçları olduğu dile getirdi.

Beer hey’ete şunları söyledi:

“Bu, sizinle yaptığımız ilk görüşme. Fakat konuyu biliyorum. Gürcistan’a gittim, sahadan

geliyorum. Konsey'e iletilmesi gereken bilgilere sahibim. Önceki altı ayı biz uzattık. Bu uzatmaya rağmen tabandan gerekli ses gelmedi. Müracaat konusunda fazla bir gelişme olmadı. Gürcistan da bundan rahatsız oluyor. Bu sebeptendir ki uzatma konusunda size kesin bir söz veremiyorum. Ya bir lobi yaparak bu süre işini tamamen kaldırmak için uğraşmalı; fakat Gürcistan bunu kabul etmez. Ya da taban biraz daha aktif olmalı, hareketlenme görülmeli. O şekilde daha etkili olabiliriz. Zira biz, işin teorik yönüyle değil pratik yönüyle ilgileniyoruz. Bu sadece dönmeyle alakalı değil. Zira dönme hakkınız zaten var. İşte görüyorsunuz gidenler var. Kanun bunlara bir düzenleme getiriyor. Şu hususu da bilmeniz lâzım: Süre sınırlaması olmazsa bir yerden maddî yardım alamazsınız! Yoksa dönmede mesele yok! Formlar doldurunca hemen gitmeyebilirsiniz, önemli olan hemen başvurmaktır. Başvuru formlarının doldurulma şeklinde Gürcistan fikir değiştirmek istemiyor. Siz daha pragmatik adımlar atmalsınız. UNHCR olarak bu meselenin içinde olmamızın asıl sebebi Krasnodar'dakiler gibi vatansız-pasaportsuz kalmış insanlara yardımcı olmaktır. Buna rağmen Rusya'dan hiç müracaat yok! Açık konuşmak gerekirse, bizim işimiz bütün insanları yurduna döndürmek değil."

Ahıska hey'eti Strazburg'da son olarak **Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Terry Davis**'le görüştü. Temmuz'da görevi sona erecek olan Davis, özetle şunları ifade etti:

"Ahıska Türklerinin vatana dönüşüyle ilgili kanunun çıkması için çok uğraştım. Fakat burada Türk kelimesinin bir problem teşkil ettiğini söylemeliyim. Bunu yerine Mesketyalılar demek işi kolaylaştırır. Ben şahsen bu halkın vatanına dönmesini istiyorum. Fakat Gürcistan, verdiği sözleri tutmadı. Müracaat süresinin açık olmasını ben de isterim. Fakat bu ne işe yarar ki? Hâlbuki sürenin sınırlı olması dönü daha da hızlandırır. Bu sürecin 2011 yılında tamamlanmasını istiyoruz, anlaşmamız da böyle. Ne yazık ki müracaat ümit edildiği kadar olmadı; çok az kişi müracaat etti. Bunda, bir derneğin de etkisi var. Zira onlar, 'Dönüş müracaatı ancak bizim vasıtamızla yapılabilir.' diyerek halktan para toplamaya başlamışlar. Bu çok kötü bir şey! Biz daha çok müracaat bekliyorduk! Tabii ki bu mesele Sovyet döneminin eseri. Gürcistan fakir bir ülke. Ona göre adım atmalı. Yeni uzatma konusunda geç kalındı. Ağustosta benden sonra gelecek olan Genel Sekreterle de tanışıp görüşünüz. İnanıyorum ki o da sizin davanıza sahip çıkacaktır. Ayrıca Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilâtı (AGİT) ile de en kısa zamanda temasa geçmelisiniz."

Netice itibarıyla çok faydalı ve başarılı bir ziyaret programının ardından, Gürcistan, Ahıska Türklerinin vatana dönüş için müracaat süresini ikinci defa altı ay daha uzattı. Hemşehrilerimizin bu süreyi daha iyi bir şekilde değerlendireceklerini ümit ediyoruz ●

Olivier G. Beer ile.